

Motion om att Stockholm inte ska sponsra kriget mot Ukraina

Motion av Jan Jönsson (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Jan Jönsson (L) föreslår i en motion till kommunfullmäktige ett antal åtgärder som han anser att staden behöver vidta i syfte att tydligt markera stadens ställningstagande mot Rysslands krig mot Ukraina samt för att säkerställa att stadens resurser inte går till aktörer som stödjer eller sponsrar kriget.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden, servicenämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Södermalms stadsdelsnämnd, Civil Rights Defenders och Swedwatch. Civil Rights Defenders och Swedwatch har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret redogör för sina synpunkter för vart och ett av de fem i motionen föreslagna åtgärderna och framhåller bland annat vikten av att samtliga nämnder och bolag tar ansvar för att sanktionerna följs i varje upphandling och i varje avtal.

Förskolenämnden bedömer att förslaget inte påverkar nämndens verksamhet nämnvärt, eftersom dess upphandlingar är av liten karaktär och att de upphandlingar som sker görs via upphandlade leverantörer och därav följer stadens direktiv.

Servicenämnden ställer sig bakom motionärens intentioner om att tydligt markera sitt ställningstagande mot Rysslands anfallskrig mot Ukraina och följer redan de sanktioner som är satta för att motverka att stadens resurser och ekonomiska medel inte stödjer Ryssland.

Utbildningsnämnden ställer sig positiv till motionens intentioner och ser ett behov av att utveckla metoder och arbetssätt för att genomföra den uppföljning som krävs för att säkerställa att staden och dess upphandlade leverantörer följer gällande lagstiftning och sanktioner.

Äldrenämnden svarar att de följer EU-förordningen samt även de ytterligare krav som kommunfullmäktige har beslutat om i enlighet med förordningen.

Södermalms stadsdelsnämnd är positiv till motionens innehåll och menar att det behöver finnas en sökbar och användarvänlig funktion för förvaltningar och bolag att använda för kontroll av bolag och organisationer mot sanktionslistan. Vidare bör staden införa krav på och kontroll av att verklig huvudman rapporterats till Bolagsverket.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Den 24 februari 2022 påbörjade Ryssland sin fullskaliga invasion av Ukraina. Rysslands olagliga, oprovocerade och orättfärdiga aggressionskrig mot Ukraina bryter mot folkrättens principer samt FN-stadgan och riskerar den internationella rättsordningen. Stockholm har i likhet med andra städer och länder stått och står i solidaritet med Ukraina genom ord och handling.

Sedan krigets början har EU enats om 14 sanktionspaket som bland annat omfattar individuella och ekonomiska sanktioner. EU-förordningar är bindande och gäller för alla individer, företag, organisationer och politiska organ under EU:s jurisdiktion. Det inkluderar Stockholms stad.

Kommunens verksamheter arbetar i enlighet med EU:s sanktionsförordningar som fastställer kriterierna för att bedöma om eventuella kopplingar till Ryssland är otillåtna. Att tillämpa yttligare kriterier, utöver de som anges i EU:s sanktionsförordningar, riskerar stå utanför kommunens kompetens och vad som är lagligt.

Jag delar motionärens uppfattning att Stockholms stad inte ska genomföra upphandlingar som bryter mot den aktuella sanktionslistan. För att säkerställa att sanktionerna efterlevs krävs kunskap och insikt om de enskilda leverantörer och underleverantörer som är involverade i upphandlingen samt regelbundna uppföljningar. De som har bäst förutsättningar samt bär ansvaret för att genomföra dessa kontroller och granskningar är den avtalsägande nämnden eller bolagsstyrelsen och det är viktigt att det arbetet fortgår med oförminskad styrka.

Bilaga

Motion om Stockholm ska inte sponsra kriget mot Ukraina, dnr KS 2024/256-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. Att bifalla motionen i sin helhet
3. Att därutöver anföra följande

Som Stadsledningskontoret konstaterar hålls listorna med sanktionerade individer och enheter uppdaterade av EU. Stadsledningskontoret framför i sitt tjänsteutlåtande att det är den nämnd eller det bolag som ansvarar för upphandlingen eller avtalet som också ansvarar för att sanktionerna följs. Samtidigt skriver Södermalms stadsdelsförvaltning att man är positiva till att stadsledningskontoret sköter sanktionslistan, samt att det behöver finnas en sökbar och användarvänlig funktion för förvaltningar och bolag att använda för kontroll av bolag och organisationer mot sanktionslistan.

En sökbar katalog skulle hjälpa förvaltningarna att säkerställa att man inte går emot några sanktioner när man genomför upphandlingarna. Av Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande framgår vidare att stadens förvaltningar och bolag behöver förses med samma verktyg och kunskap som centrala funktioner i staden är tänkta att ha.

Det är de tjänstemän med mest kunskap i förvaltningarna som gör upphandlingarna. Södermalms svar tyder således på att det finns ett behov.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 4 september 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Jan Jönsson (L) föreslår i en motion till kommunstyrelsen nedanstående åtgärder som han anser att staden behöver vidta i syfte att tydligt markera stadens ställningstagande mot Rysslands krig mot Ukraina samt för att säkerställa att stadens resurser inte går till aktörer som stödjer eller sponsrar kriget.

1. Staden ska säkerställa att inga upphandlade leverantörer och dess underleverantörer till stadens verksamheter har pågående försäljning i Ryssland.
2. Staden ska säkerställa att inga pågående upphandlingar bryter mot aktuell sanktionslista.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att följa uppdaterad sanktionslista över företag som har kopplingar till Rysslands invasion av Ukraina och redovisar utfallet kvartalsvis till kommunstyrelsen. Informationen tillgängliggörs parallellt i stadens kanaler.
4. Stadsledningskontoret får i uppdrag att se över möjligheten att för stadens bolag förbjuda transitering av materiel och varor till och från Ryssland.
5. Att staden inför en ny kategori i sin offentliga upphandling som ställer krav på att företag eller organisationer måste redovisa sin verksamhet i Ryssland till fullo.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden, servicenämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Södermalms stadsdelsnämnd, Civil Rights Defenders och Swedwatch. Civil Rights Defenders och Swedwatch har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären har delat upp sina förslag i fem delar. Stadsledningskontoret ger här sin syn på motionärens olika förslag.

1. ”Staden ska säkerställa att inga upphandlade leverantörer och dess underleverantörer till stadens verksamheter har pågående försäljning i Ryssland.”

EU har infört ett stort antal ekonomiska sanktioner mot Ryssland med anledning av Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022. Det rör sig bland annat om import- och exportrestriktioner mot varor och tjänster inom ett antal ekonomiska sektorer och frysning av vissa individers och enheters tillgångar i EU.

I samband med EU:s sanktionspaket nr. 5 (den 8 april 2022) infördes regler som innebär att ryska medborgare och företag inte längre får delta i offentliga upphandlingar i EU. Förbudet är infört genom en EU-förordning som är direkt tillämplig i alla medlemsstater. Enligt förordningen gäller sanktionerna alla upphandlingar och avtal över EU:s tröskelvärden. Det är dock tillåtet för upphandlande myndigheter att utöka sanktionernas tillämpningsområde till att användas i upphandlingar även under tröskelvärdena. Stockholms stad har utnyttjat denna möjlighet till frivillig utökning av tillämpningsområdet. Detta gjordes den 3 oktober 2022 genom beslut i kommunfullmäktige om en gemensam hållning inom hela staden, innebärande att motsvarande restriktiva åtgärder ska tillämpas även under tröskelvärdena. Beslutet i kommunfullmäktige innebär att staden ännu bättre motverkar att skattemedel hamnar hos aktörer som direkt eller indirekt finansierar kriget. Beslutet innebär även ett tydligt ställningstagande om Stockholms stads stöd till Ukraina.

Stadsledningskontoret delar motionärens ambition om att stadens upphandlingar och avtal inte ska bryta mot EU:s sanktionsförordning eller kommunfullmäktiges beslut om motsvarande restriktiva åtgärder under tröskelvärdena. Motionären går emellertid något längre och föreslår att stadens leverantörer, och dess underleverantörer, inte ska tillåtas ha pågående försäljning i Ryssland.

Det finns angivet i EU:s sanktionsförordning vilka kriterier som ska avgöra om en koppling till Ryssland är otillåten. Att inte i någon utsträckning tillåta försäljning i Ryssland vore att införa ett ytterligare kriterium. Stadsledningskontoret menar att en sådan åtgärd tillhör det utrikespolitiska området. Att besluta om åtgärder med utrikespolitiskt syfte ligger utanför den kommunala kompetensen.

Stadsledningskontoret avråder därför från motionärens förslag i den här delen och rekommenderar i stället att stadens nämnder och bolag även i fortsättningen tillämpar de kriterier som anges i sanktionsförordningen för vad som avgör om en koppling till Ryssland är otillåten.

2. ”Staden ska säkerställa att inga pågående upphandlingar bryter mot aktuell sanktionslista.”

EU har en sanktionslista över individer och enheter vars tillgångar ska frysas i EU. Antalet individer och enheter som listan innehåller har ökat på senaste tiden. I nuläget är cirka 1900 personer och enheter listade. Sanktionerna omfattar frysning av tillgångar i EU, förbud att tillgängliggöra medel till de listade samt förbud mot att resa in i eller genom EU.

Det behöver säkerställas, så långt det är praktiskt möjligt, att inga individer eller enheter som finns på sanktionslistan, direkt eller indirekt, tar emot betalningar från Stockholms stad. Det är den nämnd eller det bolag som ansvarar för upphandlingen eller avtalet som också ansvarar för att sanktionerna följs. Nämnderna och bolagen behöver säkerställa att tillräckliga resurser avsätts för att utreda om en listad person eller ett listat företag äger eller kontrollerar leverantören. Ansvaret omfattar även det kontrollarbete som avser övriga delar av sanktionerna mot Ryssland.

Upphandlingsmyndigheten erbjuder praktisk vägledning till upphandlande myndigheter för det här arbetet. Stadsledningskontoret har kompletterat med ytterligare stödmaterial i form av vägledning och mallar anpassade till Stockholms stads förutsättningar. Det finns även vägledning och bästapraxis som EU-kommissionen och Europeiska rådet har tagit fram. Slutligen finns också databaser över listade personer, organisationer och företag hos kommersiella aktörer. Stadsledningskontoret har genomfört en marknadsundersökning och bedömer att sådana specialiserade systemstöd kan effektivisera vissa delar av kontrollarbetet. Stadsledningskontoret avser därför fortsätta det förberedande arbetet inför en upphandling av ett sådant systemstöd.

3. ”Stadsledningskontoret får i uppdrag att följa uppdaterad sanktionslista över företag som har kopplingar till Rysslands invasion av Ukraina och redovisar utfallet kvartalsvis till kommunstyrelsen. Informationen tillgängliggörs parallellt i stadens kanaler.”

Listorna med sanktionerade individer och enheter hålls uppdaterade av EU. Det listas löpande nya personer, företag och organisationer, så därvidlag delar stadsledningskontoret motionärens bild av att det behöver ske en löpande bevakning. Det är den nämnd eller det bolag som ansvarar för upphandlingen eller avtalet som också ansvarar för att sanktionerna följs. Det är avtalsägande nämnd eller bolag som har förutsättningarna att genomföra nödvändig kontroll och uppföljning, bland annat då det krävs kännedom om det specifika avtalet, nya eller tillkommande underleverantörer samt hur stor andel av kontraktsvärdet som respektive underleverantör står för. Det är därför stadsledningskontorets uppfattning att det är lämpligast att varje nämnd och bolag bevakar listorna. Som stadsledningskontoret har redogjort för under punkten 2 ovan finns både stöd och verktyg som kan effektivisera det arbetet.

4. Stadsledningskontoret får i uppdrag att se över möjligheten att för stadens bolag förbjuda transitering av materiel och varor till och från Ryssland.

EU:s sanktioner mot Ryssland innehåller import- och exportrestriktioner mot varor och tjänster inom ett antal ekonomiska sektorer med fokus på bland annat högteknologi och energi. Motionären föreslår ett totalförbud för nämnderna och bolagen mot transitering av materiel och varor till och från Ryssland. Att besluta om åtgärder med utrikespolitiskt syfte ligger utanför den kommunala kompetensen. Stadsledningskontoret avråder därför från motionärens förslag i den här delen.

5. Att staden inför en ny kategori i sin offentliga upphandling som ställer krav på att företag eller organisationer måste redovisa sin verksamhet i Ryssland till fullo.

I enlighet med vad som beskrivs i befintliga styr- och stöddokument ska samtliga nämnder och bolag i ökad utsträckning begära att leverantörerna redovisar uppgifter och förhållanden som beskriver exempelvis ägarstruktur, koncernförhållanden, underleverantörsled och filialer eller andra verksamheter utomlands. Sådan

information är relevant i bedömningen av om eventuella kopplingar till Ryssland är tillåtna eller otillåtna. Informationen kan även vara relevant i annat kontroll- och uppföljningsarbete, bland annat i fråga om att förebygga och upptäcka välfärdsbrott.

Ett viktigt skäl till att stadsledningskontoret uppmanar till sådan generell och bred informationsinhämtning är att stadsledningskontoret uppfattar att nämnderna och bolagen ofta nöjer sig med att inhämta ett intygande från sina leverantörer om att det inte förekommer några otillåtna kopplingar till Ryssland. Endast ett intygande är i många fall otillräckligt, bland annat av den anledningen att det inte alltid är helt lätt att i det enskilda fallet avgöra om en koppling till Ryssland är otillåten enligt sanktions-förordningens kriterier. Leverantörers intyganden riskerar med andra ord bygga på en felaktig tolkning av sanktionsförordningens kriterier. Det går inte heller att bortse från risken att intygandet är uppsåtligt felaktigt, eller att det föreligger bulvanförhållanden.

För att minimera risken att stadens skattemedel hamnar i orätta händer behöver samtliga nämnder och bolag genomföra de utredningar och kontroller som krävs i varje enskild upphandling och i varje enskilt avtal. I det arbetet är omvärldsbevakning samt dialog med leverantörerna viktiga inslag. Det är även lämpligt att nämnderna och bolagen prioriterar sina insatser utifrån bland annat kontraktsvärde och branschspecifika risker för kopplingar till Ryssland.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Motion om Stockholm ska inte sponsra kriget mot Ukraina av Jan Jönsson (L) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 maj 2024 följande.

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förskoleförvaltningen följer de åtgärder och sanktionslistor som tagits fram av Upphandlingsenheten för Stockholm stads räkning. Förvaltningen tar del av information som påverkar upphandling inköp och följer kompletterade riktlinjer angående dessa. Upphandlingsenheten skriver översiktligt om att sanktionerna förenklat innebär följande:¹

¹ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/regler-och-lagstiftning/sanktionerpa-verkan-upphandling/>

- Offentliga kontrakt får inte tilldelas ryska företag från och med den 9 april 2022. Redan ingångna kontrakt med sådana företag får inte fullgöras från och med den 11 oktober 2022. Detta gäller även avrop från ramavtal – men inte ingående av själva ramavtalet.
- Det finns ett förbud mot att köpa, importera och transportera vissa varor och tjänster från Ryssland och Belarus.
- Betalningar får inte göras till vissa individer som räknas upp i förordningarna. Detta gäller även ersättningar inom ramen för kontrakt som ingåtts i upphandlingar.

Vad gäller samtliga sanktioner gäller att inga krav får beviljas i samband med avtal som träffas av sanktionerna, till exempel skadestånd. Det finns ett generellt förbud mot att avsiktligt vidta åtgärder som syftar till att kringgå sanktionerna. Överträdelser av sanktionerna är straffbelagda, men överträdelser ska inte medföra något ansvar om de vidtagits i god tro.

Förskoleförvaltningen bedömer att förslaget inte påverkar förskolenämndens verksamhet nämnvärt, eftersom nämndens upphandlingar är av liten karaktär. De upphandlingar som sker görs via upphandlade leverantörer och följer därav stadens direktiv.

Service-nämnden

Service-nämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 maj 2024 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Serviceförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Från och med den 9 april 2022 får ryska medborgare och företag inte längre delta i offentliga upphandlingar i EU. Detta följer av en EU-förordning som är en del av EU:s sanktion mot Ryssland med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Enligt förordningen är det förbudet att tilldela och fortsätta fullgörandet av offentliga kontrakt eller koncessionskontrakt med:

1. ryska medborgare eller fysiska eller juridiska personer, enheter eller organ som är etablerade i Ryssland
2. juridiska personer, enheter eller organ som till mer än 50 procent direkt eller indirekt ägs av en enhet som avses i föregående punkt
3. fysiska eller juridiska personer, enheter eller organ som agerar för, eller på uppdrag av, en enhet som avses i föregående punkter.

Förbudet gäller även underleverantörer och leverantörer eller enheter vars kapacitet åberopas i upphandlingen, under förutsättning att de står för mer än 10 procent av kontraktets värde. Förbudet att tilldela kontrakt gäller från och med den 9 april 2022

och förbudet att fullgöra kontrakt gäller från och med den 11 oktober 2022. Sanktionerna är införda genom en EU-förordning som är direkt tillämplig i alla medlemsstater. Enligt förordningen gäller sanktionerna alla upphandlingar och avtal över EU:s tröskelvärden. Det är dock tillåtet för upphandlande myndigheter att utöka sanktionernas tillämpningsområde till att användas i upphandlingar även under tröskelvärdena.

Den 3 oktober 2022 beslutade Stockholms stads kommunfullmäktige om en gemensam hållning inom hela staden, innebärande att sanktionerna ska tillämpas även under tröskelvärdena om det inte är olämpligt i det enskilda fallet. Stadens gemensamma hållning i upphandlingar och avtal under tröskelvärdena avser endast tilldelning av nya kontrakt. Skälet till detta är att det saknas rättslig grund i sanktionsförordningen för upphandlande organisationer att låta bli att fullgöra sedan tidigare ingångna kontrakt under tröskelvärdena med sådana leverantörer som avses i förordningen.

Enligt beslut i kommunfullmäktige ska stadens nämnder och bolag i regel tillämpa sanktionerna i upphandlingar både över och under EU:s tröskelvärden. Avtalsmässigt kan detta hanteras genom att nämnderna och bolagen använder stadens centrala mallar för uteslutning av ryska företag respektive avtalsvillkor om otillåten koppling till Ryssland vid alla upphandlingar av nya kontrakt eller ramavtal.

Serviceförvaltningen ställer sig bakom motionärens intentioner om att tydligt markera sitt ställningstagande mot Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Serviceförvaltningen och staden följer redan de sanktioner som är satta för att motverka att stadens resurser och ekonomiska medel inte stödjer Ryssland. Trots detta anser serviceförvaltningen att det går att göra mer. Dialogen med våra leverantörer behöver utvecklas och leverantörerna behöver redovisa omständigheter som är av intresse för serviceförvaltningen, bland annat eventuella kopplingar till Ryssland, inte bara sådana som enligt sanktionsförordningen är otillåtna.

Serviceförvaltningen har under 2023 deltagit i en marknadsundersökning tillsammans med bl.a. stadsledningskontoret gällande systemstöd på det här området. Efter

marknadsundersökningen drogs slutsatsen att det idag förmodligen inte finns något system som fullt ut löser denna fråga med automatik. Det behövs fortsatt analys om befintliga lösningar på marknaden i kombination kan vara till nytta i vår verksamhet och stötta den aktiva avtalsförvaltningen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 maj 2024 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till motionens intentioner och ser värdet i att utveckla arbetssätt för att förhindra att stadens upphandlingar samt avtal stödjer kopplingar till Ryssland och dess krigsföring mot Ukraina. Nedan redovisas de förslag som lämnas i motionen, följda av förvaltningens kommentarer.

Att staden ska säkerställa att inga upphandlade leverantörer och dess underleverantörer till stadens verksamheter har pågående försäljning i Ryssland.

Varje nämnd och bolag är en egen upphandlande myndighet med eget försörjningsansvar vilket innebär att många avtal förvaltas och följs upp lokalt.

EU har beslutat om en EU-förordning som innebär ett förbud mot att ryska företag tilldelas kontrakt och koncessionskontrakt. Förbudet gäller från och med 9 april 2022. EU-förordningen är direkt tillämplig i alla EU:s medlemsstater och innebär i korthet att det är förbjudet att tilldela eller fortsätta fullgörandet av offentliga kontrakt eller koncessionskontrakt med ryska företag. Kommunfullmäktige i Stockholms stad har den 3 oktober 2022 beslutat att motsvarande restriktiva åtgärder ska tillämpas även i upphandlade kontrakt som faller under upphandlingsdirektivens tröskelvärden.

Efter fullmäktiges beslut begärde utbildningsförvaltningen in intyg från alla avtalade leverantörer, under och över tröskelvärdet, där leverantörerna försäkrade att det inte fanns några otillåtna kopplingar till Ryssland.

I upphandlingar som genomförts efter oktober 2022 regleras otillåtna kopplingar till Ryssland via de krav och avtalsvillkor som staden tagit fram. Kraven och avtalsvillkoren inkluderas i samtliga nya upphandlingar utbildningsnämnden genomför. Därmed säkerställs att upphandlingar sker i enlighet med gällande lagstiftning på såväl internationell som nationell nivå. Fortsatt skapas därigenom också förutsättningar för att kunna genomföra fördjupade kontroller och uppföljning av antagna leverantörer. En djupare kontroll av samtliga avtal är av resursskäl svår att genomföra. Utbildningsförvaltningen menar att en prioritering av vilka avtal som i första hand ska kontrolleras kan göras utifrån följande kriterier:

- Kontraktsvärde – ju högre volymer avtalet omfattar desto viktigare blir kontrollerna.
- Riskbranscher – prioritera arbetet utifrån hur sannolikt ett avtal bedöms att innebära otillåtna kopplingar till Ryssland.
- Kontraktstid – med hänsyn till hur lång den återstående avtalstiden är, samt hur stor del av avtalets värde som redan har omsatts.

Staden ska säkerställa att inga pågående upphandlingar bryter mot aktuell sanktionslista.

Det är i första hand leverantörernas ansvar att följa gällande import- och exportrestriktioner samt EU:s sanktionslista.

Utbildningsförvaltningen kommer under året se över vilka avtal som kan beröras av aktuell sanktionslista, och undersöka hur förvaltningen på bästa sätt kan följa upp att dessa efterlevs. En uppföljning av sanktionslistans efterlevnad kräver resurser och verktyg i form av systemstöd för kontroller och omvärldsbevakning. Förvaltningen kommer under året att inventera vilka verktyg utbildningsnämnden har tillgång till samt identifiera eventuella ytterligare behov.

Att staden inför en ny kategori i sin offentliga upphandling som ställer krav på att företag eller organisationer måste redovisa sin verksamhet i Ryssland till fullo.

Utbildningsförvaltningen ser att en utökad avtalsförvaltning och uppföljning ger en bättre insyn i leverantörernas verksamhet och ökar chansen att upptäcka eventuella otillåtna kopplingar till Ryssland utifrån sanktionsförordningen.

Som en del av avtalsuppföljningen har utbildningsnämnden möjlighet att begära att leverantörer redovisar befintliga kopplingar till Ryssland som till exempel ägarstruktur, försäljning och underleverantörer. Detta ska ske inom ramen för den ordinarie avtalsuppföljningen. Utbildningsförvaltningen kommer att säkerställa att detta inkluderas i förvaltningsplanerna för pågående avtal och sträva efter att ha en öppen och nära dialog med de leverantörer som eventuellt berörs.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 maj 2024 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Särskilt uttalande av Anne-Lie Elfvén (L), Lars Rottem-Kragnés (C) och Mikael Igelström m.fl. (alla M), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Erik Ehrs (KD) som instämde i det särskilda uttalandet anført av Anne-Lie Elfvén (L), Lars Rottem-Kragnés (C) och Mikael Igelström m.fl. (alla M),

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad följer de sanktioner som införts av EU gällande att ryska medborgare och företag inte får delta i offentliga upphandlingar som överstiger ett visst tröskelvärde. Dessa sanktioner har genomförts genom EU-förordningar som är

direkt tillämplig i svensk nationell rätt. Kommunfullmäktige har därutöver beslutat att staden ska tillämpa dessa sanktionsbestämmelser oavsett tröskelvärde.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning att stadens upphandlade leverantörer och underleverantörer inte ska kunna ha pågående försäljning i Ryssland samt att inga pågående upphandlingar får bryta mot aktuell sanktionslista i staden. För att underlätta kontroll och synkronisera arbetet bör alla förvaltningar och bolag förses med samma verktyg och kunskap som centrala funktioner i staden. Förvaltningen är positiv till att stadsledningskontoret sköter sanktionslistan men det behöver finnas en sökbar och användarvänlig funktion för förvaltningar och bolag att använda för kontroll av bolag och organisationer mot sanktionslistan. Stadens förvaltningar och bolag genomför både lokala upphandlingar och använder centralt upphandlade avtal och behöver för att säkerställa detta förses med samma verktyg och kunskap som centrala funktioner i staden är tänkta att ha. Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget att företag och organisationer ska redovisa vilken verksamhet som bedrivs i Ryssland till fullo. Detta ligger i linje med EU-kommissionens uttalande att upphandlande organisationer bör kräva information från sina leverantörer om det finns misstanke att kontraktet träffas av aktuella sanktioner. EU-kommissionen har vidare uttalat att upphandlande organisationer bör begära att anbudsgivare försäkrar att de inte omfattas av sanktionerna.

Förvaltningen föreslår att motionärens förslag kompletteras med att anbudsgivare ska ha rapporterat verklig huvudman mot Bolagsverket. Det är obligatoriskt att rapportera verklig huvudman men det ger inga böter att inte göra det. Staden har heller inte ställt krav på inrapportering av verklig huvudman.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Barnrättsanalys

Förvaltningen uppfattar inte att ”Motion om Stockholm ska inte sponsra kriget mot Ukraina” ger direkta eller indirekta konsekvenser för barn. En vidare barnrättsanalys genomförs därför inte.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen uppfattar inte att ”Motion om Stockholm ska inte sponsra kriget mot Ukraina” ger direkta eller indirekta konsekvenser för förvaltningens målgrupper beroende på att de är kvinnor/flickor eller män/pojkar. En vidare jämställdhetsanalys genomförs därför inte.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 maj 2024 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen om att Stockholm inte ska sponsra kriget mot Ukraina och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

EU har beslutat om en EU-förordning som innebär ett förbud mot att ryska företag tilldelas kontrakt och koncessionskontrakt. Detta förbud gäller från och med den 9 april 2022 (Rådets förordning (EU) 2022/576 av den 8 april 2022 om ändring av förordning (EU) nr 833/2014 om restriktiva åtgärder mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina).

EU-förordningen är direkt tillämplig i alla EU:s medlemsstater och innebär i korthet att det är förbjudet att tilldela eller fortsätta fullgörandet av offentliga kontrakt eller koncessionskontrakt med ryska företag. Bedömningen har gjorts att det är tillåtet även om det inte är obligatoriskt att ha samma krav även på upphandlingar under tröskelvärdet. Den 3 oktober 2022 beslutade Kommunfullmäktige i Stockholms stad att motsvarande restriktiva åtgärder ska tillämpas även i upphandlade kontrakt som faller under upphandlingsdirektivens tröskelvärden.

Äldreförvaltningen följer stadens vägledning vid upphandling enligt lagen (2016:1145) om offentliga upphandlingar. EU-förordningen innebär inte ett totalförbud med all koppling till Ryssland utan som exempel så får en underleverantör inte ha för stort inflyttande eller del av det totala kontraktsvärdet.

Äldreförvaltningen önskar lyfta att det finns bestämmelser i den svenska upphandlingslagstiftningen om att alla leverantörer ska behandlas likvärdigt och icke-diskriminerande och att de krav som ställs i en upphandling måste vara proportionerliga. På Upphandlingsmyndighetens hemsida går det att läsa information kring hanteringen av ryska företag och där skrivs det bland annat att det som utgångspunkt inte är tillåtet att diskriminera leverantörer utanför EU – inklusive företag från Ryssland eller Belarus – endast på grund av nationalitet.

Äldreförvaltningen arbetar därmed redan idag för att minska avtal med leverantörer som har stark koppling till Ryssland utifrån EU-förordningen samt det beslut som Kommunfullmäktige har tagit. Att införa ytterligare restriktioner eller ett totalförbud med leverantörer som har en viss koppling mot Ryssland anser äldreförvaltningen inte är möjligt. Detta då det med stor sannolikhet kommer strida mot både likabehandlingsprincipen samt principen om att alla ska behandlas icke-diskriminerande vilket regleras i den svenska upphandlingslagstiftningen.

I motionen framkommer även att man önskar säkerställa att inga upphandlade leverantörer och dess underleverantörer till stadens verksamheter har pågående försäljningar i Ryssland. Äldreförvaltningen arbetar givetvis för att leva upp till EU förordningen samt Kommunfullmäktiges beslut. Vid varje avtalsuppföljning görs det alltid en individuell bedömning kring vad som ska följas upp. Denna bör bland annat utgå ifrån tidigare erfarenheter och sannolikhet för var bristerna kan vara som störst. Det är utifrån äldreförvaltningens bemanning och för en kostnadseffektiv förvaltning omöjligt att vid varje avtalsuppföljning följa upp varje avtalsvillkor. Det är därför svårt att med säkerhet garantera att alla krav i EU-förordningen efterlevs som

motionären önskar även om det givetvis är grundinställningen och en viktig aspekt vid avtalsuppföljningarna.

Reservationer m.m.

Förskolenämnden

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L)

Åsa Nilsson Söderström (L) föreslår att förskolenämnden beslutar att bifalla motionen.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L)

Vi gläder oss åt att utbildningsförvaltningen instämmer med oss i svaret på vår motion och ser fram emot att majoriteten, när ärendet kommer upp i kommunstyrelsen, bifaller motionen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Anne-Lie Elfven (L), Lars Rottem-Kragnés (C) och Mikael Igelström m.fl. (alla M), med instämmande av ersättare Erik Ehns (KD)

Vi tillstyrker motionen om Stockholm ska inte sponsra kriget mot Ukraina. Stockholm bör göra sitt för att inte direkt eller indirekt främja Rysslands aggressionskrig gentemot Ukraina.

Krav vid upphandling om att anbudsgivaren ska redovisa sin verksamhet i Ryssland anser vi är rimligt för att säkerställa detta mål. Vi håller med om att staden systematiskt ska se över att avtal inte bedrivs eller sluts med aktörer på sanktionslistan.